

Petrol-İş'in Araştırma Çalışmaları (Kasım 2010)

Giriş

Sendikal mücadelenin etkili ve sonuç alıcı hale gelmesi, sendikal örgütlülüğün güçlenmesi ve verilen haklı mücadelenin meşruluğunun geniş halk kesimleri tarafından kabul edilmesine bağlıdır. Sendikalar, potansiyel üyelerine örgütlenmenin önemini anlatırken, toplumu da çeşitli başlıklarda sürdürülen sendikal mücadelenin özünde tüm toplumun çıkarları için verildiğine ikna etmek zorundadırlar.

Faaliyetlerini bilimsel ve emekçilerin çıkarlarını objektif biçimde sunan araştırmalara dayandırmayan, kapitalizmin bozucu ve yanıltıcı bilgi bombardımanı altındaki topluma “doğru”yu sunmayan sendikaların başarı şansı bulunmamaktadır. Sendikal politikaların aynı temelde şekillendirilmesi ve bilimsel verilere/gerçeklere dayanması gerekmektedir.

Bu açıdan sendikalarda araştırma faaliyetleri, sendikal faaliyetlerin bütününe her türlü lojistik desteği verirken, sendikal politikaların belirlenmesinde stratejik bir perspektif de sağlamaktadır.

Petrol-İş Sendikası, bu gerçeğin bilinciyle sendikal mücadelesini sürdürmekte ve araştırma çalışmalarına özel bir önem vermektedir.

Araştırma faaliyetinin öne çıktığı bir tarih

Petrol-İş'in, kurulduğu tarihten itibaren sendikal araştırma faaliyetine özel bir önem verdiği görülmektedir. Özellikle 1963 yılında çıkartılan 274 Sayılı Sendikalar ve 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasaları ile birlikte Petrol-İş'in sendikal faaliyetlerinde görülen yoğunlaşma araştırma faaliyetine olan ihtiyacı ciddi ölçüde artırmıştır. 1966 yılına gelindiğinde örgütlü olduğumuz işkolunda sendikamız, 60'ın üzerinde işyerinde toplu iş sözleşmesi imzalar duruma gelmiştir. Ayrıca aynı yasalar temelinde örgütlenme faaliyetleri de ciddi bir artış göstermiştir.

Toplu iş sözleşmesine oturulacak işyerlerinin analizi, örgütlenme hedefinin konulduğu şirketlerin tespiti gibi konularda Petrol-İş, merkezinde araştırma faaliyetinin durduğu titiz bir çalışma geleneği oluşturmuştur. Hatta, araştırma konusunda o dönemin kısıtlı koşullarında zaman zaman sendika dışından uzmanlara başvurulmuştur.

Petrol-İş'in Türkiye sendikal hareketinde basın-yayın alanındaki öncü konumu da, araştırma faaliyetlerine ve bilimsel verilere verdiği önemin sonuçlarından biri olarak değerlendirilmelidir. 1957 yılından itibaren başlatılan yayıncılık faaliyeti, sendikanın kurulduğu günden bu yana sürdürdüğü eğitim ve araştırma anlayışının bir meyvesidir.

Petrol-İş'in araştırma çalışmalarına verdiği önem, bu çalışmaları koordine etmek ve sendikal ihtiyaçlar doğrultusunda odaklanmış çalışmalar yürütmek üzere 1970'li yıllarla birlikte ayrı bir uzmanlık birimi oluşturması ile kendini göstermiştir.

1984 yılında Petrol-İş Araştırma Servisi'nin kurumsallaşması sağlanarak zaten sürmekte olan araştırma çalışmalar, sistematik hale getirilerek yoğunlaşma sağlanmıştır. Kuşkusuz, kitle iletişim araçlarının gelişmediği ve sendikal alanı ilgilendiren ekonomik-sosyal verilerin ya olmadığı ya da bu verilere ulaşmanın son derece güç olduğu bir dönemde kurulan servisin, yapacağı çalışmalarla önemli bir boşluğu doldurması hedeflenmiştir.

1984 yılında Araştırma Servisi'nin kuruluşunu da kapsayan sendikal faaliyetlerin aktarıldığı 19. Genel Kurul Çalışma Raporu'nda “Araştırma Çalışmalarımız” başlıklı bölüme, o dönemde

sendikanın araştırma çalışmalarına bakışı ve bu çalışmalarla öngörülen amaçları şöyle yansıtmıştır:

Ülkemizdeki özellikle işçileri ilgilendiren en temel konularda araştırmaların ve ilgili sayısal verilerin yokluğu veya varsa da yetersizliği sendikal çalışmalarda doğrudan kendisini hissettirmektedir. Bu eksiklik kuramsal açıdan sosyal-ekonomik ve politik gelişmeleri bir sendikacının bilmesi gerektiği yanısıra günlük yaşamda toplu iş sözleşmeleri, işyerlerinde karşılaşılan sorunlar gibi temel sendikal çalışmalar için de vazgeçilmez öneme sahiptirler.

Hiç kuşku yok ki en etkin sendikal çalışma bilimsel temeller üzerinde yürütülmüştür. Başka deyişle sendikal uğraş gelişti güzel el yordamı ile olmayıp yıllardır kazanılan deneyim birikimi ve varılan bilimsel sonuçlar ışığında ve yine güncel bilimsel verilere dayanılarak ortaya konan hedeflere göre yürütülmüştür.

Üretim bilimsel olarak yerine getirilir. Üretimin bilimsel işleyiş sürecinde olabilecek en küçük bir değişiklik ürüne olumsuz olarak yansır. Biz işçiler olarak emeğimizi verdiğimiz ürünün bu niteliğini, haklarımızı almak ve özgürlüklerimize sahip çıkmak, kısacası daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için de bir örnek olarak değerlendirebiliriz. Biz bilimsel olmanın uzağında veya kenarında değil, içindeyiz.

Araştırma çalışmaları, başka deyişle bilimsel sonuçlar elde etme çalışmaları özellikle sorunlarımızın arttığı dönemlerde ayrı bir önem kazanmaktadır. Sorunlarımızı tam boyutu ile ortaya koymak, öncelik taşıyanları belirlemek ve çözüm yollarının en etkinini yakalamak için araştırmacı olmak ve gerçekçi rakamlara dayanmanın önemi açıktır.

Bu satırlar, etkin bir sendikal faaliyetin bilimsel temeller üzerinde yürütülebileceğini açıkça ortaya koymakta ve sendikamızın araştırma faaliyetlerine bakışını özetlemektedir. Halihazırda birçok sendika ayrı bir araştırma birimine sahip değilken, Petrol-İş'in ayrı bir araştırma servisini bundan 26 yıl önce oluşturmuş olmasının altı bir kez daha çizilmelidir. Sendikaların bugün, böyle bir servis oluşturmayıp, araştırma konusuna ciddiyetle eğilmemeleri yalnızca maddi kısıtlarla açıklanamaz. Petrol-İş'i birçok sendikadan ayıran temel fark, sendikal politikaları oluştururken ve faaliyetlerini yürütürken bilimsel temeli veri almasıdır ve sendikal geleneğinin şekillenmesinde bu tutumu önemli bir yer tutmaktadır.

Petrol-İş'in araştırma faaliyetleri

Petrol-İş 26 yıl önce Araştırma Servisi'ni kurarak, araştırma faaliyetlerinde kurumsallaşma adına önemli bir adım atmıştır. 26 yıl boyunca sendikanın yaptığı ve yürüttüğü araştırmalarda, sendikal ihtiyaçlar, gündelik süreçlerde emekçi kesimlerin çıkarlarının bilimsel olarak savunulması ve Petrol-İş'in örgütlü mücadelesini daha güçlü kılma hedefi açısından tam bir süreklilik olduğu görülmektedir.

Araştırma faaliyetinde belli dönemlerde yaşanan kırılmaların temel nedeninin ise sendikamızın ihtiyaçları ve mücadele öncelikleri olduğu anlaşılmakta, bu durumun daha az ağırlıkta olmakla birlikte diğer nedenleri, Araştırma Servisi'nin yıllar içerisinde yapısındaki kurumsallaşma zaafalarında aranmalıdır. Söz konusu zaafın tali olduğu, yıllar içinde yapılan araştırma çalışmalarının süreklileşmesi ve içerik açısından tutarlı bir yapı sunmasıyla ortaya çıkmaktadır.

Sendikamızda Araştırma Servisi çalışmaları temel olarak, sektörel çalışmalar, ekonomik araştırmalar ve bilgilendirme/kamuoyu oluşturma çalışmaları olmak üzere üç ayrı başlıkta toplanmıştır:

Sektörel çalışmalar

Sendikamızın örgütlü olduğu işkolu üç ana ekonomik faaliyeti içermektedir. Bunlar, petrol/doğal gaz arama-üretimi (TPAO), petrol ve doğal gaz boru taşımacılığı (BOTAŞ) ve dört ayrı alt sektörde kimyasal ürünler imalatıdır. TPAO ve BOTAŞ işyerlerimiz dışında kalan tüm örgütlü olduğumuz işyerleri, ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılmasında Türkiye'nin yeni benimsediği NACE Rev.2 sınıflamasına göre;

- Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı,
- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
- Temel eczacılık ürünlerinin, eczacılığa ait malzemelerin ve bitkisel ürünlerin imalatı,
- Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı,

olmak üzere kimya sektöründe yer almaktadır.

Her biri farklı dinamiklere sahip bu alt sektörler, sendikamızın faaliyetleri sırasında ayrı ayrı ele alınmış ve araştırma çalışmalarının bu doğrultuda yürütülmesi gerekmiştir.

Bu nedenle, sektörel çalışmalar, örgütlü olduğumuz işkolunun kapsadığı sektörlerin yurtiçi ve yurtdışındaki temel eğilimlerini ortaya çıkarmak için yapılmaktadır. Türkiye'de sektörde özelleştirmeler, yabancılaşma ve bağımlılığın artması 1980 sonrası benimsenen ekonomik modelden kaynaklı olarak, sektörde hakim eğilimler olmuştur. Yurtdışında ise yukarıda sayılan eğilimlere ek olarak; tekelleşme, şirket satın alma ve birleşmeleri önemli gelişmeler olarak gözlenmektedir.

Sektörümüzde ortaya çıkan bu eğilimlerin her biri, sektörde çalışan üyelerimiz için ayrı bir saldırı başlığı haline getirilmiştir. Petrol-İş Sendikası, başta özelleştirme olmak üzere bu saldırıları hazırladığı sektörel araştırma raporlarıyla deşifre etmiş ve kamuoyuna bu saldırılara karşı sendikamızın verdiği haklı mücadeleyi ikna edici bir şekilde aktarmıştır. PETLAS, POAŞ, TÜPRAŞ, PETKİM, TÜGSAŞ, SSK İLAÇ'ın özelleştirilmesi/kapatılması sürecinde, bu işletmelerin faaliyet gösterdiği lastik, akaryakıt dağıtım, rafinaj, petrokimya, gübre ve ilaç sektörlerine ilişkin raporlar (1998-2008) yayınlanmıştır.

Örgütlü olunan işyerlerinde sendikal hak ihlalleri karşısında verilen etkili sendikal mücadele de, raporlarla desteklenmiştir. İşkolumuzdaki petrol tekelleri Shell, Mobil ve BP için hazırlanan ve bu tekellerin karanlık yüzünü ortaya koyan “Kara Kitap” (1997) söz konusu raporlara iyi bir örnek oluşturmaktadır.

Basılı raporların dışında ise basılmamış, sendika içinde dağıtımı yapılan ve kullanılan sayısız rapor hazırlanmıştır.

Sektörel çalışmaların bir diğer boyutunu, sektörde uygulanan yasal düzenlemelerin incelenmesi oluşturmaktadır. Özellikle 2001 yılında yaşanan krizden sonra, sektörümüzde serbestleştirme yönünde bir dizi yasal düzenlemeye imza atılmış, özelleştirme uygulamaları bu düzenlemelerin yalnızca bir parçasını oluşturmuştur.

Sektörel çalışmalar bunlarla sınırlı değildir. Kimya sektöründe mesleki yeterliliklerin ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenmesi ve meslek standartlarının oluşturulması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) gözetiminde 2009 yılından itibaren başlatılan çalışmada Petrol-İş, etkin olarak yer almaktadır. Söz konusu çalışmada, işveren örgütü KİPLAS ile bir dizi sektörel kuruluş ve Kimya Mühendisleri Odası bulunmaktadır. Yıllara yayılacak bu projeye sendikamız, hem üyelerinin hem de sektörde çalışan işçilerin çıkarlarını

korumak ve mesleki esasların belirlenmesinde bu perspektifin yerleşmesi için dahil olmuştur. Kimya sektöründe halihazırdaki mesleklerin Resmi Gazete'de de yayınlanacak standardının çıkarılması, yani “mesleklerin anayasası”nın yazılması sürecinde Petrol-İş, Araştırma Servisi tarafından temsil edilmektedir.

Ekonomik araştırmalar

Araştırma Servisi'nin çalışmalarının bir diğer ayağını, ekonomik araştırmalar oluşturmuştur. Servisin kurulduğu 1984 yılından sonra birkaç yılda basılan ilk raporların ve kitapçıkların önemli bir bölümünün “İşçi Ücretleri ve İşsizlik”, “Günümüzde Asgari Ücret Nedir? Ne Değildir?”, “Petrol Fiyatları, Enflasyon ve Ücretler” gibi ekonomik başlıklarda olması, iktisadi araştırmanın servisin faaliyetinin içerisindeki yerini göstermeye yetmektedir.

Ekonomik araştırmalarda, ülke ekonomisindeki makroekonomik gelişmelerin, emekçi sınıflar ve sektörümüz ile üyelerimizin çalışma şartları üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Ekonomideki reel dinamikler, büyüme, üretim, enflasyon ve dış ticaret gibi veriler üzerinden değerlendirilirken, bütçe, borçlanma ve ödemeler dengesi (cari denge) verileri ile ekonominin ürettiği kaynakların dağılımı izlenmektedir. Sendikal faaliyetleri, emekçi kesimleri ve üyelerimizi yakından ilgilendiren istihdam, işsizlik, ücret ve gelir dağılımı dinamikleri de aynı çerçevede takip edilmektedir.

Araştırma Servisi, yukarıda çizilen çerçeve doğrultusunda tüm dünyayı olduğu gibi ülkemiz ekonomisini de derinden etkileyen 2008-2009 küresel krizini de mercek altına almıştır. Buna bağlı olarak krizin örgütlü olduğumuz işyerlerine ve bu işyerlerindeki çalışma ilişkilerine etkisini ölçmeye dönük olarak, şirketlerin üretim, satış, istihdam verileri ile buralarda çalışma biçimi ve ilişkilerinde yaşanan değişiklikleri ve işverenin bu konularda aldığı önlemleri içeren bir bilgi formu hazırlanmıştır. Eylül 2008-Eylül 2009 döneminde üye işyerlerimizin temsilcilerinden bu formu doldurmaları talep edilmiş, temsilcilerimizden gelen veriler derlenerek Petrol-İş Başkanlar Kurulu'nda tartışmaya açılmıştır.

Çalışmada asıl olarak krizin genel etkilerine karşı doğru bir sendikal strateji belirlenebilmesi açısından, ekonomik krizin üye işyerlerimiz ile üyelerimize etkilerinin saptanması ve bu etkilerin düzenli bir şekilde izlenerek, değerlendirilmesini hedeflemiştir.

Ancak bu çalışmada önemsenmesi gereken asıl konu, Petrol-İş'in geçmişte araştırmalarında sık sık başvurmuş olduğu bir araştırma yönteminin yeniden gündeme getirilmiş olmasıdır. “*Krizin İşyerlerine Etkisini İzleme Formu*” alışması -ilk olmasından kaynaklı bazı eksikliklerine rağmen-, şubeler ile genel merkezdeki uzmanlık servisleri arasında bilgi alışverişinin sağlandığı, uzun yıllar sonra gerçekleştirilen ilk düzenli çalışma olmuştur.

Kendi örgütümüzden elde ettiğimiz veriler, krizi anlamakta zengin bir kaynak oluşturmuştur. Ayrıca, temsilcilerimizden başlayarak örgütümüz, bir araştırmanın oluşmasına katkıda bulunmuş ve araştırmanın ara sonuçları yine örgütümüzün kriz sırasında yaptığı tartışmalarda veri olarak kullanılmıştır. Aynı tartışmaların sonucunda ise “*Ekonomik Kriz Karşısında Petrol-İş Politikası*” başlığıyla sendikamızın krize yaklaşımına ilişkin bir belge oluşturulmuştur.

1984 yılında Araştırma Servisi'nin kurulmasıyla üyelerimizin sosyal ve ekonomik durumlarını ölçen anket çalışmaları belirli aralıklara yapılmış, bu çalışmalar ise 90'lı yıllar boyunca belli konulara odaklı üye profil çalışmalarına dönüşmüştü. Sendika ile üyesi ve örgütlü olunan işyeri arasında karşılıklı özel bir bağ kurmaya da yarayan bu tür bir çalışma biçimine, yıllar sonra kriz döneminde yapılan çalışmayla dönülmüştür.

Söz konusu çalışma biçiminin genişletilerek sürdürülmesi ve üyelerimizin sosyal ve ekonomik özelliklerini, sendikal hareket ile ilişkilerini görmeye yarayacak bir “Üye Profil” çalışmasının

gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu araştırma, belli periyotlarla güncellenmelidir.

Kamuoyu oluşturma çalışmaları: Özelleştirme Karşıtı Kampanyalar

Araştırma Servisinin çalışmalarının bir diğer eksenini ise kamuoyunu bilgilendirme faaliyetleri oluşturmaktadır. Bu çalışmalar, medyaya (gazeteler, televizyonlar, sektör dergileri vb...), sektörel konferanslara ve çeşitli sektörel araştırmalar ile üniversitelere araştırma/bilgi/veri sağlama ve sendikamızın mücadele başlıklarına ilişkin kamuoyu oluşturma çalışmalarına katkı koymak olmak üzere iki başlıkta toplanabilir.

Bu çalışmaların en görünür olduğu dönem ise TÜPRAŞ ve PETKİM'in özelleştirilmesi sürecidir. Sendikamızın verdiği özelleştirme karşıtı mücadele sırasında Araştırma Servisi kamuoyunun bilgilendirilmesinde ve ilgili medya kuruluşları ile ilişkilerde merkezi bir rol üstlenmiştir.

TÜPRAŞ'ın ilk ve ikinci blok satış sürecinde gerçekleştirilen kampanyalar, Petrol-İş Sendikası'nın özelleştirme karşıtı mücadelesini kamuoyuna bilimsel temellerle ve ikna edici biçimde aktardığı iki çalışma olmuştur. Bu kampanyalarda mücadele yaratıcı araçlarla desteklenerek, ülke gündemine özelleştirmenin yaratacağı yıkım anlatılmıştır.

“Bir Özelleştirme Herakati: IRAK” sloganı ile başlayan kampanyanın ilk aşamasında savaşa karşı olan tüm kesimlerin desteği alınarak, **“TÜPRAŞ Geleceğimizdir Satılamaz”** sloganı ile ise en büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ'ın ülkenin kaderi demek olduğu vurgulanarak, özelleştirmelere karşı mücadelemiz, Türkiye'nin gündemine taşınmıştır.

Bu kampanyalar çerçevesinde;

- Şimdiye kadar yapılan özelleştirme işlemlerindeki usulsüzlükler, hukuk ihlalleri, yolsuzluk ve şaibelerden oluşan kabarık suç dosyaları, ortak dile çevrilerek kamuoyunda deşifre edildi.

- Aliğa, Kocaeli, Kırıkkale, Bursa, Samsun ve Kütahya'da büyük mitinglerle özelleştirmeler protesto edildi. Büyük Ankara Mitingi gerçekleştirildi. Kampanyadan önce ise Aliğa, Kırşehir, Gemlik ve Bandırma'da hem özelleştirme politikalarının sonuçlarına hem de sektörde üyelerimizi etkileyen sorunlara karşı mitingler düzenlendi.

Özelleştirilecek işyerlerinde, üyelerimizin iş bırakma, satış yapmama, alıcıları işyerlerine almama eylemleri, süreklilik kazanarak yükseldi.

Özelleştirme konusu olan alt sektörlerin/işyerlerinin faaliyetlerini ve durumunu ortaya koyan bilimsel raporlar hazırlanarak, bunların üzerinden gerek Türkiye geneli gerekse yerel alanlara yönelik gazete ilanları, broşürler, afişler, billboardlar hazırlandı.

İşyerlerinin olduğu yörelerde “Memleket Çadırları” kurulmuş, stantlar açılmıştır. Halk bilgilendirilerek destek sağlandı.

TV, radyo spotları, belgeseller hazırlanmıştır. Ayrıca çeşitli televizyon programlarına katılarak kampanya ve mücadelemiz anlatılmıştır. Basın bültenleri, paneller, seminerler yoluyla toplumun aydınlanması, bilinçlenmesi için çaba gösterilmiştir.

TBMM'deki milletvekillerine, muhalefetteki siyasal partilere, sendika, demokratik kitle örgütlerine ve derneklere, akademisyen ve basın mensuplarına mektuplar yoluyla destek çağruları yapılmıştır.

- Ankara ve İstanbul'da gazete köşe yazarları, haber muhabirleri ile çeşitli zamanlarda toplantılar düzenlenerek, buluşmuş ve tartışmalar yapılmıştır.

Özelleştirme karşı Petrol-İş'in yürüttüğü kampanyalar, akademik bir çalışmanın konusu da olmuştur. Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü'nden öğretim üyeleri Doç. Dr. Gamze Yetkin Cılızoğlu ve Emel Öztürk Karagöz tarafından yapılan çalışmada ulaşılan bulgular Petrol-İş'in mücadelesini genişletmek için yürüttüğü kamuoyu oluşturma çalışmalarının başarıya ulaştığını göstermiştir:

– *Özelleştirme konusunun, medyada yer almasına ve kamuoyunun bilgilendirilerek konunun güncelliğinin sağlanmasına ve bilgilendirmeye toplumda gerçekliğin kavranmasına kampanya aracılık etmiştir.*

– *Bilinç düzeyi oluşturmaya yönelik olarak, kampanya ile özelleştirme konusu kamuoyunun gündemine taşınmış ve kamuoyunda farkındalığın ve ilginin giderek artması sağlanmıştır.*

– *Mesajlar hangi iletişim kanalında olursa olsun sinerjik bir biçimde kodlanmıştır. Petrol-İş her iletişim ortamında söyleminde farklı ama aynı amacı taşıyan mesajlar kodlamıştır.*

Tüm slogan ve metinlerde özelleştirme karşıtı olunduğu vurgulanmış ve özelleştirme ile yapılacak yanlışlıkların sonuçları kamuoyuna açıkça mesaj olarak verilmiştir.

- *Kaynağın güvenilirliği; hedefi kitlede tutum değişikliğine etki edebilecek kaynağa (Petrol-İş) ait en önemli özellik güvenilirliktir.*

Güvenilen bir kaynak tarafından kodlanan mesaj, hedef kitle tarafından örgüte projekte edilmesi yüksek olmakta ve örgütün kamuoyunda olumlanmasına katkı sağlamaktadır.

Hazırlanan metinler, sunulan sloganlar verilen mesajların içeriği, kaynağın güvenilir ve konusunda uzman olduğunu ortaya koyması, hedef kitlede istenilen yönde bilgi ve uzun vadede tutum değişimi yaratma açısından önem kazandırmaktadır. Aynı zamanda şeffaf ve tarafsız bir kimlikle varlık göstermesi, toplumda olumlanmayı ve tutum değişimi yaratmaktadır.

Üye işyerlerimiz TPAO ve BOTAŞ'ın halka arz yoluyla özelleştirilmesinin 2011 yılında gündeme geleceği bizzat hükümet yetkilileri tarafından açıklanmıştır. Petrol-İş, önceki özelleştirme saldırılarında olduğu gibi, yeni özelleştirme girişimlerine karşı da benzer bir çalışma yapması mücadele açısından son derece kritik olacaktır.

Araştırma Çalışmalarında Bir Köşetaşı: Petrol-İş Yıllıkları

Petrol-İş'e emek hareketinde ve emek dünyasına yönelik üretim yapan akademik çevreler nezdinde ayrı bir konum kazandıran çalışmaların başında Petrol-İş Yıllıkları gelmiştir.

Emek dünyası için yıllarca önemli bir boşluğu dolduran ve kaynak kitap olma özelliği taşıyan Yıllıklar, Araştırma Servisi'nin kurulmasından hemen sonra yayınlanmaya başlamıştır. İlk Yıllık 1985 yılında basılan '84 Yıllığı'dır.

Daha sonra Yıllıklar, 1992 yılı dahil her yıl için basılırken, 1993 yılından itibaren ikişer yıl için yayınlanmaya devam etmiştir. Bu şekilde, '93-'94, '95-'96 ve '97-'99 olmak üzere üç kez basılan Yıllıklar, bu çalışmanın koordine edilmesinde büyük emek veren İlyas Köstekli'nin Petrol-İş'ten ayrılması ile son bulmuştur. Son Yıllık olan '00-'03 ise farklı bir biçim ve içerikle yayınlanmıştır. Bu durum, Sendikamızda ayrı bir Araştırma Servisi oluşturulmasına karşın, bu servisin kurumsallaşmasında geçmişte bazı zaafaların yaşandığına işaret etmektedir.

Petrol-İş Yıllıklarının 1980'li yılların ortasından 2000'li yıllara emek hareketinin evrimini ve Petrol-İş'in emek mücadelesi içerisindeki yerini yıllar içerisinde ortaya koyması açısından belge niteliği bulunmaktadır. Yıllıkların aynı niteliği, hem basın-yayın alanında hem de üniversite çevrelerinde bu çalışmaya yoğun ilgi gösterilmesini getirmiştir.

Yıllıkların bir diğer önemi ise geniş bir akademisyen, araştırmacı ve uzman katkısıyla kolektif bir şekilde hazırlanmasından kaynaklanmıştır. Yıllıkların bu özelliği, emek hareketine yakın unsurların ve emek hareketinin sürdürdüğü güncel tartışmaları içermesi anlamına gelmiştir.

Bununla birlikte, gerek emek hareketinin ve bu alanda çalışma yapan üniversitelerin dönüşümü gerek de bilgi ve verilere ulaşım olanaklarının farklılaşarak artması, Yıllıklara olan ihtiyacın da değişmesine yol açmıştır. Ancak, ihtiyaç sürmektedir.

Öncelikle “Nasıl ve Hangi İçerikle Bir Yıllık?” sorusuna yanıt aranarak, Petrol-İş Yıllıkları'nın geçmişteki gibi “bir kaynak yayını” haline gelmesi ve bu alanda ihtiyacı karşılaması için bir planlama yapılarak yeniden yayımlanmaya başlamaları gerekmektedir.

Emeğin bilimsel alanda hegemonya kurması için...

Petrol-İş'in araştırmaya ve bilimsel temelli çalışmalara verdiği önem, yalnızca sendika bünyesinde yapılan faaliyetlerle sınırlı değildir. Emek cephesi için üretim yapan araştırma merkezleri ve üniversitelerin Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümleri ile yıllardır yakın ilişkilerini devam ettirmiş ve ortak çalışmalara imza atmıştır.

Kuruluş amacı, kamu işletmelerinin sorunlarını tarafsızca inceleyip bunlara bilimsel çözüm önerileri geliştirmek ve bu amaç doğrultusunda bilim adamlarının, sendikaların ve meslek odalarının işbirliğini sağlamak olan Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Merkezi (KİGEM), Petrol-İş ve Harb-İş'in desteğiyle 1994 yılında kurulmuştur. Petrol-İş özelleştirme saldırısına karşı çalışmalar yapan bu merkeze desteğini sürdürerek, neo-liberal politikaların en önemli unsuru olan özelleştirmelere karşı kamuoyu bilincinin oluşmasına bu şekilde de katkı koymuştur.

Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü ile Petrol-İş Sendikası arasında stajyer öğrenci istihdamına ilişkin 2010 yılında bir protokol imzalanmıştır. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dekanı Prof. Dr. Suat Oktar ile Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın'ın imzaladığı Protokole göre, Marmara Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğrencilerinin çalışma yaşamı ve sendikal faaliyetler konusunda uygulamalı bilgi edinmelerini sağlamak üzere Petrol-İş Sendikası'nda staj olanağının sağlanması amaçlanmıştır. İmzalanan Protokol ile sendikaların Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümleri arasında hem sürekli hem de sistematik bir işbirliğinin sağlanması için önemli bir adım atılmış oldu.

Sonuç

Türkiye iktisadi, sosyal ve siyasal alanlarda ciddi sorunların olduğu bir sürece girmiştir. Sermaye sınıfı bu sürece yön verirken; kendi ihtiyaçları doğrultusunda Türkiye'yi dünya ekonomisine “ucuz işgücü” sunan bir ülke olarak entegre etmeye çalışmaktadır. Tarihsel olarak emekçi kesimlerin sesi olan sendikaların ise bu süreçte, temsil ettikleri işçiler adına oluşacak riskleri göğüslemeleri ve alternatif bir sürecin mümkün olabileceğine işaret etmeleri gerekmektedir. Araştırma çalışmalarının da bu amaca uygun bir şekilde sürdürülmesi şarttır.